

מבחן מחוננים כיתה ב' - שאלות לדוגמא

הורים יקרים, לפניכם מגוון שאלות לדוגמא בצירוף הסברים מפורטים לשלב א' ולשלב ב' של מבחן מחוננים כיתה ב'. בהצלחה.

דוגמאות לשאלות בשלב א'

שאלות בחשבון

בשלב א' מופיעות לרוב בעיות שעוסקות במצבים בהם הילדים עשויים להיתקל בחיי היומיום כמו קניות בחנות וקבלת עודף.

מבחני הבעיות המילוליות בחשבון בוחנים את היכולת לקרוא ולהבין את השאלה, לתרגם את הנתונים המילוליים לתרגיל חשבוני ולהגיע לפתרון. לעתים קרובות יש צורך ביותר מתרגיל אחד כדי להגיע לתשובה. בשלב א' השאלות בחשבון הן לרוב בפורמט פתוח, בדומה לשאלות המוכרות לילדים מבית הספר.

כתבנו עבורכם דוגמאות לשאלות בנושאים סדרות ובעיות בחשבון:

בעיות מילוליות

דני ואיתי אוספים ביחד מדבקות. דני הביא 13 מדבקות ואיתי הביא 15. הם החליטו

לחלק ביניהם את האסף באופן שווה. כמה מדבקות לקח כל אחד מהם?

כל אחד מהם לקח ----- מדבקות.

פתרון והסבר:

נחשב תחלה כמה מדבקות יש באסף סך הכל.

נחבר את המדבקות של דני והמדבקות של איתי:

$$13 + 15 = 28$$

בשלב השני נחלק את האסף לשני חלקים שווים:

$$28 : 2 = 14$$

תשובה: 14 מדבקות.

קניות

לפניכם מחירון של מבחר מוצרים מחנות צעצועים בקניון.

בלון: 2 שקלים

יו-יו: 5 שקלים

חבילת מדבקות: $2\frac{1}{2}$ (שניים וחצי) שקלים

קב"ה: 6 שקלים

יומן: 12 שקלים

מחזיק מפתחות: 8 שקלים

בדור: 4 שקלים

שאלה 1

קניתי יו-יו ומחזיק מפתחות. כמה עלי לשלם?
עלי לשלם ----- שקלים.

פתרון והסבר:

מחיר יו-יו הוא 5 שקלים. מחיר מחזיק מפתחות הוא 8 שקלים.

מחיר שני המוצרים יחד הוא:

$$5 + 8 = 13$$

תשובה: 13 שקלים.

שאלה 2

קניתי בלון ונתתי למוכר מטבע של 10 שקלים. כמה עדי המוכר צריך להחזיר לי?
המוכר צריך להחזיר לי ----- שקלים.

פתרון והסבר:

מחיר בלון הוא 2 שקלים. כדי לגלות כמה עדי המוכר צריך לתת לי, נבצע תרגיל חסור:

$$10 - 2 = 8$$

תשובה: המוכר צריך להחזיר לי 8 שקלים.

שאלות מילוליות

חלק העברית של מבחן שלב א' כולל 3 קטעי קריאה, כאשר לאחר כל קטע מופיעות 7-9 שאלות. נושאי הקטעים הם כלליים ואינם דורשים ידע מוקדם. כשליש מהשאלות בכל קטע מתייחסות לפירושי מילים המופיעות בטקסט, ולכן כדאי לתרגל שאלות אוצר מלים לפני המבחן. שאר השאלות מתייחסות להבנת הרעיונות המרכזיים בקטע. לרוב התשובות מנוסחות בצורה שונה מהטקסט.

הבנת הנקרא

קראו את הקטע וצנו על השאלות:

- 1 אֶתְמוֹל בְּצַהֲרִים חֲזָרָה יָעַל הַבֵּיתָה מִבֵּית הַסֵּפֶר וְהִתְיַשְׁבָּה לְהַכִּין אֶת
- 2 שְׁעוּרֵי הַבֵּית. בְּשִׁפְתָּהּ אֶת הַיִּלְקוּט נָפְלוּ פְּנִיָּה: הַקְּלָמֶר הַנֶּרְד שְׁלָה נֶעְלַם.
- 3 בְּוִדְאֵי שְׂכַחְתִּי אֶת הַקְּלָמֶר עַל הַשְּׁלֶחַן שְׁלִי בַּבֵּית, חָשְׁבָה. צָעְדָה יָעַל
- 4 בַּחֲזָרָה לְבֵית הַסֵּפֶר, נִכְנְסָה לְכַתֵּב ב'3 אָף הַקְּלָמֶר לֹא הָיָה שָׁם.
- 5 אוֹלֵי הַקְּלָמֶר נָפַל לִי מֵהַתִּיק בְּאוֹלָם הַסְּפֹרֶט, אָמְרָה לְעֶצְמָה. אָף גַּם
- 6 בְּאוֹלָם הַסְּפֹרֶט לֹא נִמְצְאָה הָאֲבָדָה.
- 7 חֲזָרָה יָעַל הַבֵּיתָה מְדוּכְדֻכַּת מָאֵד. הִיא אָהְבָה אֶת הַקְּלָמֶר הַנֶּרְד שְׁלָה.
- 8 אִיךְ תִּכְיֶין שְׁעוּרֵי בֵּית עֶכְשׁוֹ, הָרִי כָּל הָעֶפְרוֹנוֹת שְׁלָה בַּקְּלָמֶר. וּמָה
- 9 תִּגִּיד לְסַבְּתָא שְׁלָה, שְׁנַתְנָה לָהּ אֶת־הַקְּלָמֶר בְּמַתְנָה לְכַבּוֹד תְּחַלֵּת הַלְמוּדִים.

10 בְּשֵׁהֲגִיעָה הַבֵּיתָה, סִפְּרָה לְאִמָּא אֶת מָה שִׁקְרָה.

11 נִחְמָה אִמָּא אֶת יָעַל וְאָמְרָה – "אֵל תֵּאבְדִי תִקְוָה, בּוֹדֵאי מִיִּשְׁהוּ

12 מִחֲבָרִידָה מִצָּא אֶת הַקְּלָמֶר וַיִּשִׁיב לָהּ אוֹתוֹ מִחַר בַּבֶּתֶה".

שאלה 1

מה פְּרוֹשׁ הַבְּטוּי "נִפְּלוּ פְּנֵיהָ" (שׁוּרָה 3)?

נֶעְצְבָה

הִתְרַגְּשָׁה

נֶעְלְבָה

הִפְתְּעָה

פתרון והסבר:

הַתְּשׁוּבָה הַנִּכּוֹנָה הִיא (1).

פְּרוֹשׁ הַבְּטוּי "נִפְּלוּ פְּנֵיהָ" הוּא "נֶעְצְבָה אֶל לְבָהּ" כְּלוֹמֵר נִהְיְתָה עֲצוּבָה. יָעַל הֵיטָה

עֲצוּבָה כִּי רָאָתָה שֶׁהַקְּלָמֶר הָאֶהוּב שָׁלָה אֵינּוּ בִּילְקוּט.

הַתְּשׁוּבָה הַנִּכּוֹנָה הִיא (1).

פְּרוֹשׁ הַבְּטוּי "נִפְּלוּ פְּנֵיהָ" הוּא "נֶעְצְבָה אֶל לְבָהּ" כְּלוֹמֵר נִהְיְתָה עֲצוּבָה. יָעַל הֵיטָה

עֲצוּבָה כִּי רָאָתָה שֶׁהַקְּלָמֶר הָאֶהוּב שָׁלָה אֵינּוּ בִּילְקוּט.

שאלה 2

אפשר להבין מהקטע שיעל...

אוהבת להכין שעורי בית בכל המקצועות.
לומדת בכיתה ב'3.
אינה מכירה את הדרך מהבית לבית הספר.
אינה נוהגת להשתתף בשעורי ספורט.

פתרון והסבר:

התשובה הנכונה היא (2).

לפי הספור, יעל חשבה שהקלמר נשאר על השלחן שלה בביתה. מספרים לנו שהיא נכנסה לכיתה ב'3, לכן אפשר להבין שזו הביתה בה יעל לומדת.

בנוסף אפשר גם לפסל תשובות:

תשובה א' אינה נכונה כי אין מספרים לנו האם יעל אוהבת להכין שעורי בית ובאילו מקצועות.

תשובה ג' אינה נכונה כי יעל צועדת לביתה מהבית לבית הספר, כלומר היא בן מכירה את הדרך.

תשובה ד' אינה נכונה כי אין מספרים לנו האם יעל משתתפת בשעורי ספורט. בנוסף, סביר להניח שיעל דוקא בן משתתפת בשעורי הספורט כי אחרת היא לא הייתה טורחת לחפש את הקלמר באולם הספורט.

דוגמאות לשאלות בשלב ב'

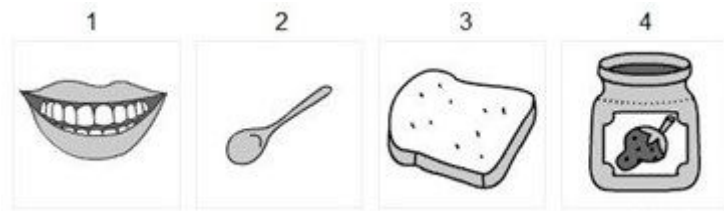
דוגמא לשאלת אנלוגיות בציורים

אנלוגיה היא יחס של דמיון, השוואה בין שני דברים או יותר. בשאלות אנלוגיות בציורים נדרשים התלמידים להתחקות אחר היחס ששני פריטים מקיימים ביניהם, ואז ליצור קשר נוסף דומה בין שני פריטים אחרים – עצמים או רעיונות מופשטים. תרגול אנלוגיות מאפשר לתלמידים ולתלמידות להשתמש בידע שכבר יש להם על מנת לנסות ולהבין רעיונות חדשים. על מנת לפתור שאלות אנלוגיות בצורה טובה, כדאי לתרגל עם הילדים עבודה בתבנית קבועה של יצירת קשרים. נוסף על כך, כדאי להכיר סוגי קשרים עיקריים כמו "חלק מ-", "היפך" "דומה אבל-" ועוד.

שאלה לדוגמא:

בחרו בתמונה המתאימה ביותר:

פתרון והסבר:

התשובה הנכונה היא (4).

מברשת שנים היא למשחת שנים כמו שספין הוא ל...?

אפשר להשתמש במשפט מקשר – בעזרת מברשת שנים מורחים את המשקה. עכשיו צריך להתאים לספין ציור נוסף המקיים את אותו הקשר מבין האפשרויות. בעזרת הספין מורחים... רבה.

דוגמא לשאלת צורות בשורה

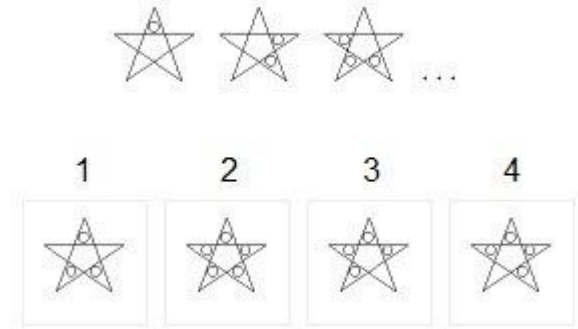
מבחני הצורות בוחנים יכולת איתור ויישום של חוקיות צורנית. בכל שאלה מוצגות כמה צורות במבנה מסוים, כגון מטריצה או שורה, ועל התלמיד לזהות איזו צורה משלימה את המבנה. מבחנים אלה בודקים יכולת חשיבה כללית, הבנת קשר בין צורות, יכולת ניתוח והסקה מן הפרט אל הכלל. במבחן צורות בשורה הדגש הוא על זיהוי חוקיות התקפה להתקדמות רצופה בשורה בלבד.

בשפותרים שאלות של צורות בשורה, חשוב לדעת לזהות שני סוגים נפוצים של חוקיות: חוקיות של תנועה, וחוקיות של החלפה (רוטציה). על מנת להיטיב לזהות את

החוקיות בשאלות, מומלץ לעבוד עם הילד על מושגים כגון – לסירוגין (פעם כן פעם לא), ימין ושמאל, למעלה ולמטה, בכיוון השעון ונגד כיוון השעון ועוד.

שאלה לדוגמא:

בחרו בתשובה המתאימה ביותר להמשיך את הסדרה.

פתרון והסבר:

התשובה הנכונה היא (3).

הסדרה שלפנינו מרכיבת מכוכבים עם עגולים.

באיבר הראשון מופיע עגול אחד אשר נע מקום אחד עם פוון השעון בין צלעות הכוכב.

בכל מעבר מתוסף עגול המופיע לפני אותו עגול, כך שבאיבר החסר יהיו ארבעה עגולים ומיקום העגול הראשון מביניהם יהיה בחלקו השמאלי הפתוח של הכוכב.

מבחנים בחשבון לדוגמא

מבחני הבעיות המילוליות בחשבון בוחנים יכולת הבנת בעיות מילוליות, תרגום לתרגיל חשבוני ופתרון. בכל שאלה מוצגות 4 תשובות, שמהן יש לבחור את התשובה הנכונה. במבחנים תיתכן נגיעה בנושאים שעדיין לא נלמדו בכיתה כגון כסף, מדידת מרחק, שברים. הדגש הוא על הבנת התרגיל שיש לעשות. לעיתים יש צורך ביותר מתרגיל אחד כדי להגיע לתשובה. רצוי לתת לילד דף ומכשיר כתיבה ולעודד אותו לכתוב ולצייר לעצמו את הפתרון.

דוגמא 1 לבעיה מילולית

סבתא חזרה מטיול והביאה לכל אחד מ-9 נכדיה מתנות. סבתא הביאה בסך הכל 63 מתנות. כמה מתנות קבל כל נכד?

7 מתנות

4 מתנות

9 מתנות

10 מתנות

פתרון והסבר:

התשובה הנכונה היא (1).

כדי לדעת כמה מתנות קבל כל נכד, עלינו לחלק את מספר המתנות שהביאה סבתא במספר הנכדים:

$$63 : 9 = 7$$

לכן התשובה הנכונה היא 7 מתנות.

דוגמא 2 לבעיה מילולית

במכונת הפחיות פחית עולה 5 שקלים. לאביתר יש 4 שקלים ו-70 אגורות. כמה כסף חסר לאביתר כדי לקנות פחית?

70 אגורות

1 שקל ו-20 אגורות

30 אגורות

2 שקלים

פתרון והסבר:

התשובה הנכונה היא (3).

בשאלות של שקלים ואגורות חשוב לזכור:

$$1 \text{ שקל} = 100 \text{ אגורות}$$

יש למצוא מה ההפרש בין ארבעת השקלים (400 אגורות) ו-70 אגורות שיש לאביתר לבין חמשת השקלים (500 אגורות) שעולה פחית. לכן יש לבצע תרגיל חסור:

$$500 - 470 = 30$$

חשוב לזכור! מכיון שהפכנו את השקלים לאגורות התשובה היא גם באגורות.

לכן התשובה הנכונה היא 30 אגורות.

מבחנים מילוליים לדוגמא

המבחן לאיתור מחוננים לכיתה ב', שלב ב' בנוי כך שלפחות מחצית מפריטי המבחן הם מילוליים. חשוב מאוד להתכונן לחלקים הללו של המבחן על מנת להטמיע את אסטרטגיית העבודה בשאלות רבות ברירה (אמריקאיות). מה עושים כאשר יש מילה שלא מבינים? יש ילדים הנוטים לבחור דווקא במילה שהם לא מבינים, גם כאשר התשובה הנכונה מוכרת להם. ולהיפך, יש שמהססים לבחור במילה שאינם מכירים גם כאשר ברור להם ששאר התשובות אינן נכונות.

דוגמא לשאלת אוצר מילים

תרגול שאלות אוצר מילים מאפשר לילדים להתנסות באופן העבודה הנדרש למבחן, וללמוד מתוך ניסיון. תוך כדי תרגול הילדים גם מעשירים את לשונם במילים נוספות העשויות להופיע במבחן.

שאלה לדוגמא:

בחרו מבין האפשרויות את הפרוש המתאים למלה: **אכזר**

אמיץ

עקשן

רשע

רְצִינִי

פתרון והסבר:

התשובה הנכונה היא (3).

המלה אֶכְזֵר היא מלה נרדפת למלה רָשַׁע: מִיִּשְׁהוּ שְׂאִינוּ חָשׁ בְּצַעַר אוּ בְּאֵב שֶׁל אֲחֵרִים, שְׂאִינוּ מִרְחַם, קָשָׁה-לֵב.

דוגמא לשאלת השלמת משפטים

סוג נוסף של שאלות מילוליות שבדאי לתרגל הוא השלמת משפטים. בשאלות אלו נתון משפט שחסרה בו מילה, ויש לבחור מבין התשובות במילה המתאימה להשלמת המשפט. בשאלות השלמת משפטים במבחן איתור המחוננים הדגש אינו רק על עושר שפתי, אלא גם על עבודה נכונה עם מבנה לוגי של משפט, יכולת ניתוח והסקת מסקנות מתוך הקשר. התשובה הנכונה צריכה להתאים גם מבחינת התחביר (הטיות, זמנים, פעלים מיוחדים) וגם מבחינת המשמעות.

שאלה לדוגמא:

עליכם לבחור בתשובה המשלימה את המשפט בצורה הטובה ביותר מבין האפשרויות.

המורה --- הגיעה לפתח, ולכן התלמידים אינם יושבים במקומם.

כָּבֵר

עֵדוֹן

טָרָם

פתרון והסבר:

התשובה הנכונה היא (3).

נרצה לשבץ מלה שמתחסת להגעתה של המורה לכיתה, ושתסביר מדוע התלמידים אינם יושבים במקומם. אם המורה צדין לא הגיעה לכיתה, אכן הגיוני שהתלמידים עוד לא התישבו במקומם.

טָרַם = צדין לא או לפני.

המשפט המלא הוא: המורה טָרַם הגיעה לכיתה, ולכן התלמידים אינם יושבים במקומם.

תשובה (1) שגויה: נצפה שאם התלמידים אינם יושבים במקומם, המורה אינה נמצאת בכיתה, זאת משום שאנו יודעים שבששעור מתחיל והמורה נמצאת בכיתה, בדרך כלל התלמידים יושבים במקומם.

תשובה (2) שגויה: גם כן, נצפה שאם התלמידים אינם יושבים במקומם, המורה צדין לא הגיעה לכיתה.

תשובה (4) שגויה: החלק השני של המשפט מעיד שהוא בזמן הנה – "ולכן התלמידים אינם יושבים במקומם". לעמת זאת חלקו הראשון של המשפט הוא בזמן עבר, לפי הפעל "הגיעה". המלה תכף, שמשמעותה מיד, מצביעה על משהו שעדין לא התרחש, ולפיכך אינה יכולה לבוא לפני פעל בזמן עבר. כך למשל, נוכל לכתב שהמורה תכף תגיע, אך לא שהיא תכף הגיעה.